

સંપાદકીય

તમારા વિદ્યાર્થીઓ તમને પ્રશ્નો પૂછે છે? તમે તમારા વિદ્યાર્થીઓને પ્રશ્નો પૂછો છો? તમારા વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્નો પૂછતાં થાય તેવો પ્રયત્ન તમે કરો છો? તમને તમારા બાળપણમાં પ્રશ્નો થતા હતા? તમે એ પ્રશ્નો કઈ રીતે ઉકેલતા હતા? તમારા શિક્ષકો પાસે જઈને તમે એ પ્રશ્નો પૂછતાં હતા? તમે તમારા વિદ્યાર્થીઓના પ્રશ્નોના જવાબ આપો છો ?
અહીં કેટલાક પ્રશ્નો આપું છું. તમારા વિદ્યાર્થીઓને પૂછશો.

ચકલી ચાલતી કેમ નથી ? કેમ કૂદાકૂદ કરતી હોય છે?
સાપને પગ કેમ નથી હોતા?
પક્ષીને કાનની જગ્યાએ છિદ્ર કેમ હોય છે?
ફૂલોના રંગ અલગ અલગ કેમ હોય છે?
ઉત્તરાયણના દિવસે પતંગ કેમ ચગાવાય છે?
હોળીમાં હોલિકા દહન કેમ કરીએ છીએ?

એક વખત વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્ન પૂછતાં અને નવા નવા પ્રશ્નો વિચારતા કરો, તમારા શિક્ષક તરીકેના ઘણા પ્રશ્નોનું નિરાકરણ મળી જશે.

વાર્તા રે વાર્તા....

ભારતનાં પ્રથમ ઉપરાષ્ટ્રપતિ (૧૯૫૨-૧૯૬૨) અને દ્વિતીય રાષ્ટ્રપતિ (૧૯૬૨-૧૯૬૭) સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન નો જન્મદિવસ 5 સપ્ટેમ્બર ભારતભરમાં શિક્ષક દિન તરીકે ઉજવાય છે. તો ચાલો આજે તેમના વિષે માહિતી મેળવીએ અને આપણા વિદ્યાર્થીઓ સુધી પણ પહોંચાડીએ.

સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન, ભારતીય તત્ત્વચિંતક અને રાજપુરુષ હતા.

તેઓ વિવિધ ધર્મ અને તત્ત્વચિંતનનાં જાણીતા વિદ્વાન હતા, તેઓ ૨૦મી સદીનાં વિદ્વાનોમાંના એક હતા, જેમણે પૂર્વીય અને પશ્ચિમી વિચારો અને તત્ત્વચિંતન વચ્ચે સેતુબંધ સમાન કાર્ય કર્યું હતું. તેઓએ ભારતીય તત્ત્વચિંતનને પશ્ચિમી વિચારસરણીની ઓળખ કરાવી અને પશ્ચિમી જગતને, અંગ્રેજીભાષીઓને, ભારતીય ધાર્મિક અને ચિંતનીય સાહિત્યનો રસાસ્વાદ કરાવ્યો હતો.

સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન (સર્વપલ્લી તેમની અટક છે, અને રાધાકૃષ્ણન તેમનું નામ છે) નો જન્મ, ૫ સપ્ટેમ્બર, ૧૮૮૮ના રોજ તામિલ નાડુનાં ચેન્નઈ (જુનું મદ્રાસ) થી ઉત્તર-પશ્ચિમમાં ૬૪ કિ.મી. દુર આવેલ તિરૂત્તાની નામક ગામમાં, એક મધ્યમ વર્ગીય બ્રાહ્મણ પરિવારમાં થયો હતો. તેઓની માતૃભાષા તેલુગુ હતી. તેઓનું બાળપણ તિરૂત્તાની, તિરૂવેલુર અને તિરૂપતિ માં વિત્યું હતું.

તેમના પિતા સર્વપલ્લી વીરાસ્વામી અને માતા સીતામ્મા ગરીબ બ્રાહ્મણ હતાં. દક્ષિણ ભારતની પરંપરા પ્રમાણે તેમના નામમાં લાગતો સર્વપલ્લી શબ્દ હકીકતમાં ગામનું નામ છે. વર્ષો પહેલાં તેમના પૂર્વજો આ ગામમાં રહેતાં હતાં.

બાળપણથી જ રાધાકૃષ્ણન ભણવામાં હોશિયાર હતા. ૧૯૦૬માં મદ્રાસ કોલેજમાંથી તેમણે ફિલોસોફીના વિષયમાં માસ્ટર ડિગ્રી મેળવી હતી. તેઓ જ્યારે વીસ વર્ષના હતા ત્યારે જ તેમણે માસ્ટર ડિગ્રી માટે તૈયાર કરેલા શોધનિબંધથી તેમના પ્રોફેસર ખૂબ જ પ્રભાવિત થયા હતા. તેમનો આ શોધનિબંધ વીસ વર્ષની ઉંમરે પ્રકાશિત થયો હતો. ફિલોસોફીનો વિષય તેમને પસંદ ન હતો, પરંતુ તેમના દૂરના એક ભાઈ કે જે તેમની શાળા અને કોલેજમાં ભણતા હતા એ ફિલોસોફીનાં પુસ્તકો રાધાકૃષ્ણનને આપતા. રાધાકૃષ્ણન સમય પસાર કરવા માટે તે વાંચતા અને આ રીતે ફિલોસોફીમાં તેમનો શોખ કેળવાતો ગયો. ૧૯૦૯માં રાધાકૃષ્ણને ફિલોસોફીના અધ્યાપક તરીકે કારકિર્દીની શરૂઆત કરી હતી. કોલેજની નોકરીની સાથે સાથે તેઓ લેખનકાર્ય પણ કરતા. કેટલાંક સાંપ્રત સામયિકોમાં તેઓ ફિલોસોફી પર લેખ લખતા. તેમના સૌથી પહેલા પુસ્તકનું નામ ‘ધ ફિલોસોફી ઓફ રવીન્દ્રનાથ ટાગોર’ હતું. ૧૯૨૬માં હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી ખાતે તેમણે ઈન્ટરનેશનલ કોંગ્રેસ ઓફ ફિલોસોફીમાં તેમણે કોલકાતા યુનિવર્સિટીનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું. ૧૯૪૭માં ભારત આઝાદ થયું ત્યારે તેઓ યુનેસ્કો ખાતે ભારતના પ્રતિનિધિ તરીકે કાર્યરત હતા.

દેશમાં ઉપકુલપતિ સુધી પહોંચ્યા પછી તેઓ ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટીમાં ૬ વર્ષ વિઝિટિંગ પ્રોફેસર રહ્યા. ત્યાં તેમણે હિન્દુ ધર્મ ભણાવ્યો. એ દરમિયાન ઇન્દિરા ગાંધી, સાંસદ ભૂપેશ ગુપ્તા અને ઇઝરાયેલના ઉપવડાપ્રધાન રહી ચૂકેલા યિગેલા આલો જેવાં તેમના વિદ્યાર્થીઓ હતાં.

૧૯૪૮માં તેઓ યુનેસ્કોના ચેરમેન બન્યા. જ્યારે ૧૯૪૯થી ૧૯૫૨ દરમિયાન તેઓ સોવિયેત યુનિયન ખાતે ભારતના રાજદૂત રહ્યા હતા. સરમુખત્યાર જોસેફ સ્ટાલિન કોઈને મળવા માટે તૈયાર ન થતો. પણ રાધાકૃષ્ણનને બે વખત મળ્યો. આક્રમકતા અને બળપ્રયોગ કરી સત્તા પર આવેલા સ્ટાલિનને ઈશારો કરતાં કરતાં કૃષ્ણને કહેલું કે અમારે ત્યાં પણ એક રાજાએ ધરાર સત્તા હાંસલ કરી એ પછી તેને કલિંગમાં પશ્ચાત્તાપ કરવાનો વારો આવેલો. સ્ટાલિન-કૃષ્ણનની બે મુલાકાતથી આખા જગતને આશ્ચર્ય થયેલું. ૧૯૫૨માં દેશને સક્ષમ ઉપરાષ્ટ્રપતિની જરૂર પડતાં રાધાકૃષ્ણને ભારત બોલાવી લેવાયા. અહીંથી જ તેઓ ભારતના સર્વોચ્ચ પદ સુધી પહોંચ્યા. ૧૯૬૨માં તેમણે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ તરીકે શપથ લીધા અને રાષ્ટ્રપતિ તરીકે પોતાનો પગાર ઘટાડી ૨ હજાર રૂપિયા કરી નાખ્યો.

જ્યારે તેઓ ભારતના રાષ્ટ્રપતિ બન્યા ત્યારે તેમના મિત્રો અને વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા તેમના જન્મદિવસની ઉજવણી કરવા માટે ઉત્સાહ બતાવવામાં આવ્યો હતો. જોકે રાધાકૃષ્ણને પોતાના જન્મદિવસને શિક્ષકદિન તરીકે ઊજવવાનું સૂચન કર્યું હતું. બસ, ત્યારથી તેમનો જન્મદિવસ ભારતમાં શિક્ષકદિન તરીકે ઊજવવામાં આવે છે.

ડૉ. રાધાકૃષ્ણનને તેમના સેવાકાર્ય માટે કેટલાક બ્રિટિશ અને ભારતીય ઈલકાબોથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા. ૧૯૫૪માં તેમને ભારતરત્નથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા. ૧૯૭૫માં ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટીએ તેમને ટેમ્પલટન એવોર્ડથી નવાજ્યા હતા. ઈનામમાં મળેલી બધી જ રકમ તેમણે યુનિવર્સિટીને દાનમાં આપી દીધી હતી. ત્યારથી ૧૯૮૯માં ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટીએ ડૉ. રાધાકૃષ્ણનની યાદમાં સ્કોલરશિપ આપવાની શરૂઆત કરી છે

૧૯૭૫ની ૧૭મી એપ્રિલે તેમનું અવસાન થયું હતું.

એન જે ડેસ્ક પર ઈ-કન્ટેન્ટ

અધ્યયન માટેનું દિશાદર્શન અને યોગ્ય વાતાવરણનું નિર્માણ જરૂરી સૂચનો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને જાતે શીખતાં કરવું એ એક ઉદ્દેશ છે.

- ઓગસ્ટ માસમાં આપેલ વિષયવસ્તુ એન જે ડેસ્ક પર અપલોડ કરવામાં આવ્યું છે.

સમગ્ર અધ્યયન સામગ્રીની ઝલક નીચે દર્શાવી છે:

Subject	Video Count	Timing
Chemistry	27	03:41:36
Economics	09	1:36:00
English	55	4:05:24
Looking around	36	3:01:05
Maths	09	1:04:27
Sanskrit	07	0:37:51
Social Science	23	2:13:32
The Veda	37	3:09:20
Grand Total	203	19:29:15

આ વિડીયો બનાવવાનું કાર્ય અવિરતપણે ચાલતું જ રહે છે, જેથી શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને મદદરૂપ થઈ શકાય અનેક વિદ્યાર્થીઓ પોતાની ઝડપે, પોતાના સમયે શીખતાં રહે.

મનને ગમતાં સમાચાર

વિદ્યાર્થીઓ, કર્મચારીઓને ટેકનોલોજી સાથે જોડવા શિક્ષણ, કૌશલ્ય વિકાસ, ઉદ્યોગ સાહસિકતા મંત્રાલય હાથ મિલાવે છે

કેન્દ્રીય શિક્ષણ અને કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રી ધર્મેન્દ્ર પ્રધાને આજે શિક્ષણ મંત્રાલય, કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા અને મેટા મંત્રાલય સાથે ત્રણ વર્ષની ભાગીદારીની શરૂઆત કરી હતી.

ભાગીદારીના ભાગ રૂપે, મેટા અને NIESBUD, AICTE અને CBSE વચ્ચે ત્રણ જેટલા લેટર્સ ઓફ ઈન્ટેન્ટ (LoI) ની આપલે કરવામાં આવી હતી.

પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે આજે શરૂ કરવામાં આવેલ પહેલ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના ભારતને વિશ્વની કૌશલ્યની રાજધાની બનાવવા અને "અમૃત પીઢી"ને સશક્ત બનાવવાના વિઝનને આગળ ધપાવે છે.

‘એજ્યુકેશન ટુ એન્ટરપ્રેન્યોરશિપ’ ભાગીદારી ગેમચેન્જર છે તેમ કહીને મંત્રીએ એમ પણ કહ્યું કે તે ડિજિટલ કૌશલ્યને પાયાના લોકો સુધી લઈ જશે. તેમણે ઉમેર્યું હતું કે, આ ટેલેન્ટ પૂલની ક્ષમતાઓનું નિર્માણ કરશે, વિદ્યાર્થીઓ, યુવાનો, કાર્યબળ અને સૂક્ષ્મ ઉદ્યોગસાહસિકોને ભાવિ તકનીકો સાથે એકીકૃત રીતે જોડશે અને અમૃત પીઢીને નવા યુગની સમસ્યા ઉકેલનારાઓ અને ઉદ્યોગસાહસિકોમાં પરિવર્તિત કરશે.

તેમણે કહ્યું કે ભારતની લોકશાહી, જનસંખ્યા અને વિવિધતાને ટેકનોલોજીના રૂપાંતરણ સાથે જોડવાની છે જેથી ટેકનોલોજી સમગ્ર સમાજ માટે સમાન બની જાય. NEP ના સિદ્ધાંતો દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવીને, META ની NIESBUD, CBSE અને AICTE સાથેની ભાગીદારી આપણી વસ્તીને નિર્ણાયક ડિજિટલ કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવા અને સૂક્ષ્મ ઉદ્યોગસાહસિકો અને નાના વ્યવસાયોને સશક્તિકરણ કરવા માટે અનંત શક્તિઓને ઉત્પ્રેરિત કરશે, એમ તેમણે ઉમેર્યું.

મેટા પ્રેસિડેન્ટ, ગ્લોબલ અફેર્સ, સર નિક કલેગે એક વિડિયો સંદેશમાં જણાવ્યું હતું કે: "ભારતનો ટેલેન્ટ બેઝ અને ડિજિટલાઇઝેશનનો ઝડપી સ્વીકાર, તે ઉભરતી ટેકનોલોજીમાં રોકાણ કરવા માટે અમારા માટે યોગ્ય સ્થાન બનાવે છે." તેમણે ભારતીય સ્ટાર્ટઅપ્સ અને વ્યવસાયો માટે કૌશલ્ય વિકાસ પર નોંધપાત્ર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ભારતના વિદ્યાર્થીઓ, યુવા લોકો અને ઉદ્યોગસાહસિકોને સશક્તિકરણ કરવામાં મેટાના યોગદાનની આતુરતા વ્યક્ત કરી હતી.

વાંચવું ગમશે...

1. Ancient Education System of India

- <https://ncert.nic.in/textbook/pdf>

2. The Science of Self learning

- Peter Hollins

એક ચપટી પ્રેરણા

Applying self-leadership implies accepting to be different, that we are each unique individuals with a voice, a body, a mind, and a desire to express it. It is also knowing that we remain connected.

We are unique fishes, among many fishes just like you and me. And it's okay."

— Florence Dambricourt

